

Sportmuzeum Budapest

Eleven hegyek, apró források, kis menedékházak között

A tősgyökeres budapestiek közül is kevesen tudják, hogy sportmuzeum is van a fővárosban. Hol is lehetne másutt, mint a sportok házában: az Országos Testnevelési Tanács Alkotmány-utcai épületében. A harmadik emeleten kít tábla: *Sportmuzeum*. A muzeum — mint később kiderül — a Magyar Turista Szövetség tulajdona és a szövetség vezetőinek hatáskörébe tartozik a muzeum felügyelete.

Azt hinné az ember, hogy a muzeum a sport minden ágát felöleli. Bevallom, hogy amikor a táblát olvastam, magam is erre gondoltam. Azt hittem, hogy egy ilyen muzeumban mennyi minden lehet: bizonyára ott van az a futballabda, amelyet első ízben használtak magyar földön, ennek az érdekes, Angliából származó játéknak a meghonosítása alkalmával, vagy talán itt őrzik azt a sulygolyót, diszkoszt vagy gerelyt, amellyel valamelyik olimpiikon győzött, illetőleg helyezést ért el, vagy amelyhez egy szép rekord emléke fűződik. De nem így van. Ebben a muzeumban ugyanis a turistaspport relikviái és a turistaságnak legkülönbözőbb rekvizitumai találhatók. Ez a közönség körében különösen kedvelt sport maga is széles terület, mégis a sportmuzeum aránylag kis területen fekszik: mindössze egy kis keskeny szobában.

A Turista Szövetség egyik tagja a kalauzunk és elmagyarázza, hogyan létesült ezelőtt három évvel ez a különös és a külvilág előtt teljesen ismeretlen muzeum.

— Még 1933-ban merült fel az a gondolat, hogy a magyar sport értékesebb relikviáit nagy, közös muzeumban helyeznénk el, ahol az egyes sportágak külön termeket, illetve osztályokat kapnak. Ez a szép terv azonban nem valósult meg, mert egyfelől elegendő pénz, másrészt megfelelő helyiség nem állott rendelkezésére. Ime, a sportmuzeum, amely csak a turisztikát és az alpinizmust öleli fel — így is szűknek bizonyult és nagyon sok emléket a szövetség termeiben vagyunk kénytelenek a legnagyobb össze-visszaságban őrizni sőt, amíg nagyobb és ennek a célnak alkalmasabb helyiséget nem találunk

Utjelzők az ajtó előtt

Felérünk közben a harmadik emeletre és a bejáratnál két hatalmas sziklamaradvány ragadja meg a figyelmemet. Kísérőm látva csodálkozásomat, mingyárt magyaráz:

— Ez a két kő utjelzéssel van ellátva. Ezek a kis, keskeny, sárgás vagy szürkés csikok ugyanis utjelzők. Ugyanolyanok, mint amelyeket a turisták és kirándulók az erdőben, a fákön vagy nagyobb köveken láthatnak és annak segítségével tájékozódhatnak.

Beljebb megyünk és a muzeum helyiségében a turisztika rekvizitumainak halmaza kápráztat el. A falakon köröskörül a turistaegyesületek jelvényei, plakettjei függnek, a legkülön-

félebb színben és formában. Mellettük érdekes képek, festmények. A képekről derűsen mosolygó szelíd öregurak, markáns férfarcok néznek le ránk.

— Ezek voltak a turisztika uttörői, az első magyar alpinisták: Térfy Ödön és társai. Térfy volt az, aki a Dobogókőn az első menedékházat létesítette.

A képek mellett különféle szerszámok lógnak a falakon. Botok, csákányok, amelyeket a turisták használnak kirándulás közben.

A kis sikésztők

A legkedvesebb látvány két hosszú, durván összetákoltt fadarab. Kezdetleges alakjában is megvillan előtünk a sí-léc. Büszkén magyarázza kísérőm:

— Ezeket a magyar nép egyszerű szülőitől készítették. Kis parasztyerekek csinálták maguknak és ezzel csuszakálnak a Mátrában. Sokkal jobban talán, mint a drága sí-léceken a felnőtt síelők a Kékesen vagy a Svábhegy lejtőin.

A legérdekesebbek azonban a nagy üveg-szekrényekben elhelyezett relikviák: emlékek a magyar turisztika régi korából, az első időkől, amikor a bátor uttörők nekivágtak az addig ismeretlen hegyeknek és megteremtették a magyar turisztika alapjait. A vitrinekben egymás mellett őrzik a híresebb turisták csákányait, botjait, azokat a kampókat, amelyeket annakidején használtak a kezdet kezdetén az első turisták a hegyek között. Egymás mellett láthatók már elsárgult papirdarabok: az első turista tagsági igazolványok.

Egyik legérdekesebb része a muzeumnak kétségtelenül a hegyekről készült dombormű-sorozat, amelyeknek színpompáján elképzik a szem. Meg van itt a Mátrának, a Vértesnek, a Pilisnek, a Börzsönynek, sőt még a Magas-Tátrának is a domborműve. Csodálatosan gyönyörű alkotások ezek, amelyek a legapróbb részletekben is megmutatják a turisták és érdeklődők előtt az egyes vidékek legelgőbb zugait is. A hegységek apró hajlásai, a völgyek, a dűlőutak, a hágók, a források, mind megsejmelhetők.

Gyönyörűek az egyes menedékházak miniatűrjei is. Itt látható a Dobogókő első menedékháza, de mellette már ott vannak a modernebb épületek is. Csodálatraméltó az egyik turistaegyesület valósággal szállodának is beillő nagy menedékháza, ahova nemcsak a turisták mennek el, hanem nagyon sok üdülő is felkeresi.

Kis vitrinekben csillogó kőzetek sorozata hever. Ezek a kőzetek a Magyarországon található valamennyi réteget képviselik. Ezekből kapja meg az első utmutatásokat a turista, akinek alaposan ismernie kell többek között az egyes vidékek kőzeteit is.

Egy másik táblán a különféle kötélesomózásokat mutatják be az érdeklődőknek. Ennek is nagy a fontossága, mert az adott helyzethez mértén más- és másképpen kell használni a ötelet és ennek ismerete nagyon fontos a turista számára, különösen annak a részére, aki a magas hegyekben szeret kalandozni és szenvedélyes alpinista.

Turistat'zparancsolat

Egy érdekes táblán a turista-t'zparancsolat olvasható. Minden turista kívülről tudja ezt és így csak a nemturista közönség részére ismeretünk egy-két pontot. Az egyik: *ne dobáljunk el égő gyufát az erdőben és ne rakjunk tüzet*. A másik már érdekesebb: *ne dobjunk el papírhulladékokat és vigyázzunk azon a területen, amelyen keresztülhaladunk*.

A muzeumban nagyon sok kis szobor is látható: ezek a forrásokat ábrázolják, amelyeknek környékét beépítették az egyes turistaegyesületek, amikor azokat birtokba vették. Ősi turistaszokás szerint ugyanis minden egyesületnek illik egy forrást birtokba venni és annak környékét megfelelően kiépíteni és gondoskodni arról, hogy ott a legnagyobb rend és higiénia uralkodjék. Az egyesületek egymással versenyeznek — magyarázza kísérőnk — a forrás-birtokokért és mint itt látható, a legszebben igyekeznek kiépíteni azoknak a környékét. Nagyon fontos, hogy a turista utközben tisztán forrásból oltsa a szomjuságát.

Reggelig nézhetném a muzeumot és mindig újabb és újabb „csodákat” találnék benne, csodákat, amelyek nemcsak a szenvedélyes turistát, hanem a laikust is érdeklik. Csak egy a baj, nagyobb helyiségbe kellene ez a muzeumot átvinni, amely esetben a többi sportág relikviái is helyet kaphatna egy nagy, általános sportmuzeumban. Megérdemelné a magyar sport, hogy a dicső múltból származó emlékek nem az egyes szövetségek termeiben, hanem közös muzeumban legyenek elhelyezve...